

Sygn. akt I ACa 16/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz
Sędziowie:	SSA Agnieszka Sołtyka SSO del. Robert Bury (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Karolina Baczmaga

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2017 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko (...) Kołu (...) w S.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 29 listopada 2016 roku, sygn. akt I C 290/15

uchyla zaskarżony wyrok w punktach I, II i IV i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Robert Bury Ryszard Iwankiewicz Agnieszka Sołtyka

Sygn. akt I ACa 16/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 29 listopada 2016 roku w sprawie z powództwa W. K. przeciwko (...) Kołu (...) w S. o uchylenie uchwał, uchylił wyrok zaoczny wydany przez ten Sąd w dniu 30 kwietnia 2014 roku w sprawie o sygn. akt I C 1373/13, uchylił uchwałę nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków (...) Koła (...) w S. z dnia 25 maja 2013 roku w sprawie wykluczenia powoda W. K. z (...) Koła (...) w S., oddalił powództwo w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach procesu.

Wyrok zapadł w sprawie, w której powód W. K. domagał się uchylenia uchwały (...) Walnego Zgromadzenia Członków (...) Koła (...) w S. z dnia 25 maja 2013 roku w sprawie jego wykluczenia z Koła oraz uchylenia uchwały Zarządu

Okręgowego PZŁ w S. z dnia 7 października 2013 roku utrzymującej w mocy uchwałę Walnego Zgromadzenia Członków (...) Koła (...) w Szczecinie z dnia 25 maja 2013 roku. Wskazał, że poczynając od 2003 roku był systematycznie, bezprawnie i bezpodstawnie pozbawiany praw członka Koła, prawa do polowania i członkostwa w Kole. Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 11 grudnia 2007 roku uchylił uchwałę Walnego Zgromadzenia członków Koła Łowieckiego w przedmiocie wykluczenia go z szeregów członków. Po raz kolejny został wykluczony z szeregów członków Koła uchwałą walnego zgromadzenia członków z 2008 roku. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie powyższa uchwała została również uchylona. Zaskarżoną uchwałą powód po raz kolejny został wykluczony z grona członków Koła Łowieckiego, przy czym wykluczenie to nie ma podstaw faktycznych. Powód podniósł także, że walne zgromadzenie, na którym została podjęta uchwała w przedmiocie jego wykreślenia z Koła zwołane zostało w sposób nieprawidłowy. Wyrokiem zaocznym z dnia 30 kwietnia 2014 roku, w sprawie akt I C 1373/13 Sąd uwzględnił żądanie powoda w całości i uchylił zaskarżoną uchwałę nr (...) walnego zgromadzenia członków koła oraz uchwałę Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w S. z dnia 7 października 2013 roku utrzymującą w mocy uchwałę nr (...) Wyrok uprawomocnił się 11 czerwca 2014 roku, Sąd I instancji przywrócił jednak pozwanemu termin do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwany wniósł o jego uchylenie i o oddalenie powództwa. Stwierdził, że zarzuty podniesione w zaskarżonej uchwale są prawdziwe. Podkreślono, że to postawa powoda od kilku lat jest roszczeniowa i charakteryzuje się lekceważącym stosunkiem do wybranych w demokratycznych wyborach władz Koła. Pozwany podniósł również, że powód swój udział w Kole chciałby ograniczyć jedynie do uzyskiwania „pozwolenia na odstrzał” zwierzyny w zamian za wpłacenie składki. pozostawanie członkiem Koła łączy się z koniecznością wykonywania wielu obowiązków, tych wynikających ze Statutu PZŁ jak i z uchwał Władz Statutowych.

Co do zawiadomienia o terminie walnego zgromadzenia pozwany podniósł, że na podstawie komunikatu z dnia 28 kwietnia 2013 roku Zarząd Koła zwołał Walne Zgromadzenie Członków na dzień 25 maja 2013 roku przedstawiając porządek obrad, w tym punkt dotyczący wykluczenia powoda z Koła. Wraz z komunikatem przesłany został do powoda i wszystkich pozostałych członków Koła wniosek Zarządu zawierający uzasadnienie punktu o wykluczeniu powoda z Koła. Próby doręczenia przesyłki powodowi trwały od 7 do 16 maja 2013 roku. W ocenie pozwanego powód odebrał przesyłkę w dniu 16 maja 2013 roku wiedząc o tym, że już w tej dacie będzie mógł podnieść zarzut niezawiadomienia go o terminie walnego zgromadzenia na 14 dni przed. Według wiedzy pozwanego, powód wiedział o terminie zgromadzenia od swoich dwóch kolegów z Koła K. K. i W. S., stąd spodziewał się przesyłki z terminem Walnego Zgromadzenia i wnioskiem Zarządu Koła o jego wykluczenie. W przekonaniu pozwanego, uchylenie skarżonej przez powoda uchwały byłoby sprzeczne zasadami współżycia społecznego.

Zasadnicze ustalenia Sądu I instancji przedstawiają się następująco. Powód W. K. na stałe zamieszkuje w Niemczech - w W. w D., miejscowości oddalonej około 600 km od S.. 15 września 1992 roku złożył podanie o przyjęcie w poczet członków (...) Koła (...) w S.. 5 października 1992 roku Zarząd Koła wyraził zgodę na przyjęcie powoda w poczet członków. Od 1 stycznia 2006 roku na mocy uchwały XXI Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 2 lipca 2005 roku obowiązuje Statut Polskiego Związku Łowieckiego. (...) Koło (...) nie ma własnego statutu. Obowiązki członka Polskiego Związku Łowieckiego wskazano w § 11 i § 12 statutu.

Zgodnie z § 40 i 41 członek koła ma, m.in., prawo składać wyjaśnienia we wszystkich przypadkach, w których organy koła mają podjąć uchwały dotyczące jego osoby i odwoływać się od tych uchwał na zasadach określonych statutem, polować indywidualnie i zbiorowo, a ponadto ma obowiązek przestrzegać prawa łowieckiego, Statutu, uchwał organów Zrzeszenia i koła, a także dobrych obyczajów, zasad etyki i tradycji łowieckiej oraz zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych, współdziałać z organami Zrzeszenia w wykonywaniu ustawowych i statutowych zadań koła i Zrzeszenia, sumiennie wykonywać zadania, które zostaną mu zlecone przez organy koła i Zrzeszenia, ochraniać mienie koła i Zrzeszenia, terminowo uiszczać składki członkowskie i inne opłaty uchwalone przez walne zgromadzenie, brać czynny udział w zwalczaniu kłusownictwa i szkodnictwa łowieckiego, podnosić wiedzę łowiecką oraz doskonalić umiejętności strzeleckie, składać zeznania i wyjaśnienia na żądanie organów koła, osobiście uczestniczyć w pracach organów koła, do których należy.

Sąd Okręgowy poczynił szereg ustaleń faktycznych odnoszących się do obowiązków członka Koła Łowieckiego i wykonywania tych obowiązków przez powoda. Stwierdzono, że pozbawienie prawa do polowania nie wpływa na obowiązek wykonywania prac na rzecz Koła. Opłacanie składek na rzecz Koła nie powoduje anulowania obowiązku wykonania zleconych prac.

Ustalono, że kilkakrotnie została podjęta próba wykluczenia powoda z Koła Łowieckiego. Pierwszy wniosek pochodził z 30 maja 2004 roku, przy czym uchwała wówczas podjęta została uchylona wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30 maja 2007 roku wydanym w sprawie I C 770/07. Powód został wykluczony z szeregów członków Koła także uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 1 czerwca 2008 roku, przy czym uchwała ta została uchylona przez Zarząd Okręgowy uchwałą z dnia 28 sierpnia 2008 roku i sprawę przekazano do ponownego rozpatrzenia. Kolejną uchwałę o wykluczeniu powoda podjęło Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków (...) Koła (...) w S. w dniu 5 października 2008 roku.

Na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 grudnia 2010 roku w sprawie I ACa 643/10 powodowi zostało przywrócone członkostwo w Kole - uchylona została uchwała Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków z dnia 5 października 2008 roku o wykluczeniu powoda z szeregu członków Koła.

Uchwałą nr (...) Zarządu (...) Koła (...) z dnia 6 września 2011 roku powód został ukarany karą porządkową w postaci zawieszenia w prawach do wykonywania polowania na okres od 6 września 2011 roku do 6 marca 2012 roku.

Uchwałą nr (...) z dnia 8 października 2011 roku nałożono na powoda kolejną karę porządkową w postaci zawieszenia w prawach członka koła na okres jednego roku .

W tym samym dniu Zarząd (...) Koła (...) podjął uchwałę nr (...) o skreśleniu powoda z listy członków Koła z uwagi na brak uregulowania należności pieniężnych na rzecz Koła za okres styczeń, luty, marzec we wskazanym terminie jako ostateczny.

Powód odwołał się od powyższych uchwał. Uchwały nr 1 z dnia 6 września 2011 roku oraz nr 2 i 3 z dnia 8 października 2011 roku zostały w dniu 7 grudnia 2011 roku uchylone przez Zarząd Koła w związku z odwołaniami powoda.

Ponadto uchwałą Zarządu Okręgowego PZŁ w S. z dnia 23 stycznia 2012 roku na skutek odwołania powoda została uchylona uchwała nr (...) z dnia 6 września 2011 roku.

Uchwałą nr (...) z dnia 25 stycznia 2012 roku powód został ukarany karą porządkową w postaci zawieszenia w prawach do wykonywania polowania na okres sześciu miesięcy za brak wywiązania się z zadania polegającego na ochronię pól kukurydzy, uchwałą nr (...) został ukarany karą porządkową w postaci zawieszenia w prawach członka na okres jednego roku za nie wykonanie zadania dotyczącego opieki nad urządzeniami łowczymi. Wykonanie powyższych uchwał zostało wstrzymane na skutek odwołań złożonych przez W. K.. Odwołania powoda nie zostały uwzględnione przez Walne Zgromadzenie Członków w dniu 26 maja 2012 roku, z tym dniem stały się prawomocne.

Uchwałą nr(...) z dnia 11 kwietnia 2012 roku Zarządu Koła nałożył na powoda karę porządkową - zawieszenie w prawach członka koła na okres 6 miesięcy. W tym czasie powód miał już orzeczoną nieprawomocnie karę zawieszenia w prawach członka koła na okres 1 roku (uchwała z dnia (...) z dnia 8 października 2011 roku), której wykonanie w związku z odwołaniem powoda było wstrzymane.

Pismem z dnia 28 kwietnia 2013 roku zarząd (...) Koła (...) zwołał na dzień 25 maja 2013 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Koła w D.. W porządku obrad zostały w punktach 6-8 wymienione sprawy dotyczące powoda W. K.: odwołanie W. K. od uchwały Zarządu Koła nr (...) z dnia 11 kwietnia 2012 roku - zawieszenia w prawach członka na okres 6 miesięcy, przedstawienie wniosku Zarządu Koła o wykluczenie z Koła W. K., podjęcie uchwały w sprawie wykluczenia z Koła W. K..

Do komunikatu, który został rozesłany członkom Koła został załączony wniosek Zarządu (...) Koła (...) o wykluczenie z Koła W. K. wraz z uzasadnieniem. Informacja została skierowana również do powoda, przesyłka była 7 - krotnie awizowana, poczynając od 7 maja 2013 roku, przy czym powód odebrał ją 16 maja 2013 roku. Po otrzymaniu informacji o terminie Zgromadzenia powód w tym samym dniu wystosował do członków (...) Koła (...) i Zarządu wezwanie o ponowne zwołanie Walnego Zgromadzenia. Wniosek powoda został odczytany na Walnym Zgromadzeniu .

Uchwałą nr (...) podjętą na Walnym Zgromadzeniu odwołanie powoda od uchwały Zarządu Koła nr (...) z dnia 11 kwietnia 2012 roku w przedmiocie zawieszenia w prawach członka koła na okres 6 miesięcy nie zostało uwzględnione.

Uchwałą nr (...) Walne Zgromadzenie wykluczyło powoda z (...) Koła (...) w S.. Uzasadnienie uchwały Walnego Zgromadzenia stanowi powtórzenie treści wniosku Zarządu Koła o wykluczenie powoda z Koła.

Powód skierował odwołanie od tej uchwały zarówno do Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego oraz do Sądu Okręgowego w Szczecinie. Odwołanie poprzedził wniosek o unieważnienie walnego zgromadzenia, z uwagi na to, że zostało ono zwołane w nieprawidłowy sposób. Wniosek ten został skierowany do wiadomości Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego oraz Naczelnej Rady Łowieckiej.

Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego negatywnie odniósł się do odwołań powoda od obydwu uchwał nr (...) i nr (...), wskazując że stanowią one 33 i 34 wystąpienie powoda i są wyrażaniem niezadowolenia z przynależności do kół łowieckich poczynając od 1992 roku.

Powód zainicjował postępowanie o naruszenie dóbr osobistych przeciwko członkom zarządu pozwanego Koła Łowieckiego Z. K., T. D., R. K. i J. B.. Wyrokiem z dnia 19 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie I C 776/13 oddalił powództwo W. K..

Sąd I instancji przyjął, że pozwany nie zachował trybu przeprowadzenia procedury związanej z podjęciem uchwały w sprawie wykluczenia powoda z Koła Łowieckiego. Odwołano się do art. 33 ust 6 ustawy z dnia 13 października 1995 roku prawo łowieckie, przyjęto, że roszczenie może być realizowane przez uchylenie uchwały pozbawiającej członkostwa przez wykluczenie, przy czym rozważeniu podlegają tylko wskazane w uchwale przyczyny. W ocenie Sądu I instancji, brak jest podstaw do oceny, czy całokształt jego zachowań jako członka koła łowieckiego, także tych nie ujętych w uchwale, czynił ją zasadną.

Przyjęto jednak, bez rozważenia przyczyn wykluczenia powoda z koła, że podniesiony przez powoda zarzut formalny związany z niezgodnym z postanowieniami Statutu zwołaniem Walnego Zgromadzenia na dzień 25 maja 2013 roku jest słuszny. § 44 Statutu obliguje do umieszczenia w porządku obrad Walnego Zgromadzenia kwestii związanej z wykluczeniem z koła oraz uzasadnienia tego stanowiska, zawiadomienia wszystkich członków koła, przede wszystkim zainteresowanego, na co najmniej 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia i zawiadomienie zainteresowanego za potwierdzeniem odbioru. Przyjęto, że powód nie został zawiadomiony na 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia członków, co skutkuje wadliwością zaskarżonej uchwały.

Sąd I instancji stwierdził, że pozwane koło nie udowodniło, że W. K. celowo nie odbierał skierowanej do niego przesyłki zawierającej zawiadomienie o terminie zgromadzenia, gdyż wiedzę o tym powziął od innych członków Koła.

Stwierdzono, że brak jest podstaw do przyjęcia, że powód miał możliwość zapoznania się z zawartością przesyłki skierowanej do niego przed dniem 16 maja 2013 roku, przed dniem, w którym przesyłkę faktycznie odebrał, odwołując się do treści art. 61 § 1 zdanie pierwsze k.c. oraz szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego. Stwierdzono, że w świetle przeważającej części orzecznictwa Sądu Najwyższego, za datę doręczenia pisma, aczkolwiek w ramach doręczenia zastępczego, należy przyjąć datę upływu siedmiodniowego terminu od powtórnego awizowania przesyłki (art. 139 § 1 k.p.c. i § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 roku w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym). Stwierdzono, że nie mamy do czynienia z

ustaleniem daty doręczenia zastępczego, lecz z sytuacją, w której przesyłka została faktycznie doręczona adresatowi w konkretnym, możliwym do ustalenia dniu.

Sąd Okręgowy odwołał się do § 59, § 57 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego stwierdzając, że w przypadku, gdy walne zgromadzenie nie odpowiada wymogom określonym w Statucie i nie zastosowano określonego trybu jego zwołania, należy zwołać je ponownie z zachowaniem wymogów § 57 i 58.

Sąd Okręgowy przyjął, że pozwany rozwiązał z powodem stosunek członkostwa w sposób niezgodny z postanowieniami Statutu.

Niezależnie powyższego zatwierdzono, że w dacie odbywania Walnego Zgromadzenia w dniu 25 maja 2013 roku powód był zawieszony w prawach członka, nie miał prawa zabierania głosu na Walnym Zgromadzeniu i nie mógł w nim uczestniczyć.

Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art 5 k.c. przyjmując, że doszło do naruszenia bezwzględnie obowiązujących postanowień Statutu związanych z trybem wykluczenia członka z koła.

Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania powoda uchylecia uchwały Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 7 października 2013 roku utrzymującej w mocy uchwałę nr (...)Walnego Zgromadzenia Członków (...) Koła (...) w S. z dnia 25 maja 2013 roku z powodu braku legitymacji procesowej biernej

Wyrok został zaskarżony apelacją przez pozwanego w części uwzględniającej powództwo oraz w odniesieniu do kosztów procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie:

1. art 5 k.c. polegającą na jego niezastosowaniu, w sytuacji, gdy zachowanie powoda - któremu zarzucono naruszenie szeregu norm postępowania zapisanych w Statucie PZŁ, skutkujące (po raz kolejny) wykluczeniem go z Koła - polegające na nieodbieraniu awizowanej do niego przesyłki, należało ocenić jako umyślne, nacechowane złą wolą, mające na celu, tylko i wyłącznie, uniemożliwienie Walnemu Zgromadzeniu Członków Koła „procedowania” w sprawie jego wykluczenia z Koła w dniu 25 maja 2013 roku, co nie powinno być uważane za wykonywanie prawa i nie powinno korzystać z ochrony. W ocenie apelującego, obraza art. 5 k.c. mogła być też następstwem tego, że Sąd nie rozpoznał istoty sprawy (zarzutów stawianych powodowi przez pozwane Koło). Stwierdzono, że zarzut formalny podniesiony przez powoda, bez wykazania wpływu tego uchybienia na treść podjętej uchwały, nie miał wpływu na ważność uchwały, w sytuacji, gdy zdecydowana większość członków koła (a w zasadzie prawie wszyscy biorący udział w głosowaniu) opowiedziało się za jej przyjęciem;

2. art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 233 § 1, art. 229-232, art. 316 § 1, art. 328 § 2 k.p.c. polegające na niezasadnym przyjęciu, że powód zapoznał się z treścią wniosku o wykluczenie go z Koła dopiero w dniu 16 maja 2013 roku, tj. wtedy, gdy odebrał adresowaną do niego przesyłkę, podczas gdy oceniając rzecz racjonalnie (mając na uwadze całokształt materiału dowodowego) należało przyjąć, że powód właśnie dlatego nie odbierał awizowanej korespondencji, poczynając od 7 maja 2013 roku (odebrał przesyłkę w dniu 16 maja 2013 roku) albowiem wiedział, że znajduje się w niej propozycja uchwały o zamiarze jego wykluczenia z Koła, której treść już znał;

3. art. 233 § 1, art. 229-232, art. 316 § 1, art. 328 § 2 k.p.c. polegające na błędnych ustaleniach faktycznych odnoszących się m.in. do pisma powoda z dnia 16 maja 2013 roku zaadresowanego do Zarządu Koła, które zdaniem Sądu, powód niezwłocznie przesłał Zarządowi Koła, podczas, gdy powód nigdy takiego pisma nie przesłał do Zarządu. Pismo to w rzeczywistości, zostało przekazane w dniu Walnego Zgromadzenia przez K. K., przed przystąpieniem do omawiania projektu uchwały o wykluczeniu powoda z Koła, Przewodniczącemu WZ, który odczytał je w całości.

4. przepisów wewnątrz korporacyjnych, tj. § 172 pkt 5 i pkt 8 Statutu PZŁ, polegające na ich błędnej wykładni sprowadzającej się do przyjęcia, że w następstwie uprawomocnienia się uchwał Zarządu Nr (...)i(...) (zawieszenie powoda w prawach członka), powód nie miałby możliwości „podjęcia skutecznej obrony, na skutek wniosku o jego

wykluczenie, podczas, gdy z treści § 44 ust. 4 i § 45 w zw. z § 171 ust. 1 i 2 Statutu PZŁ, wynika jednoznacznie, że prawo odwołania przysługuje członkowi koła zawsze od każdej uchwały, jego dotyczącej.

5. art. 98 k.p.c. polegającą na bezpodstawnym uznaniu, że koszty na które wskazał powód są kosztami procesu, niezbędnymi do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa o uchylenie uchwały Nr (...) z dnia 25 maja 2013 roku, ewentualnie uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

1. Apelacja jest zasadna. Postępowanie przed sądem II instancji jest kontynuacją postępowania pierwszoinstancyjnego, ponownym merytorycznym rozpoznaniem sprawy. Sąd Odwoławczy dokonuje własnych ustaleń faktycznych oraz ich subsumcji prawnej. W przyjętym modelu apelacji pełnej, ponowna ocena roszczenia pod względem prawa materialnego następuje bez względu na podstawy apelacji, więc zgłoszone zarzuty naruszenia prawa materialnego (por. bliżej uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07). Odrębność obu etapów merytorycznego rozpoznawania roszczenia nie oznacza jednak, że nie zachodzi między nimi łączność. Norma prawna, będąca podstawą roszczenia, wyznacza także fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, które powinny być przedmiotem dowodu, zgodnie z art. 227 k.p.c. Odniesienie się przez Sąd do okoliczności wyznaczonych znajdującym zastosowanie przepisem prawa materialnego jest właśnie rozpoznaniem istoty sprawy. Nierozpoznanie istoty sprawy należy odnieść do badania materialnoprawnej podstawy dochodzenia roszczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 roku, IV CSK 299/10), podstawy merytorycznej roszczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2010 roku, I CSK 661/09), materialnej podstawy żądania pozwu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 roku, II CSK 239/09), materialnej (istotnej) podstawy żądania pozwu, rozważenia oraz oceny poddanych przez strony pod osąd żądań i twierdzeń, a w konsekwencji - załatwienia sprawy w sposób merytoryczny lub formalny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 897/97, OSNC 1999, z. 1, poz. 22). Nierozpoznanie istoty sprawy ujmowano także jako pominięcie podstawy roszczenia, tj. przesłanek stanowiących o jego istnieniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2008 roku, III UK 86/07), nieodniesienie się do tego, co jest przedmiotem sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1298/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 roku, I CKN 486/00), trafnie także wskazując, że nierozpoznanie istoty sprawy to niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną okoliczności faktycznych, stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącej podstawą roszczenia (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1998 roku, III CKN 411/97), oceny czy rozpoznano istotę sprawy dokonuje się na podstawie żądań pozwu i przepisów prawa materialnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1999 roku, I UKN 589/98, OSNP 2000, z. 12, poz. 483); w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 roku (II CKN 838/97) istotę sprawy określono przez przedmiot i zakres postępowania sądowego, więc przez roszczenie procesowe.

2. Nierozpoznanie istoty sprawy należy łączyć z nierozważeniem istnienia faktów decydujących o zastosowaniu normy prawa materialnego znajdującej zastosowanie w sprawie. Pozytywne stwierdzenie tych faktów powinno oznaczać uwzględnienie powództwa, negatywne zaś – oddalenie. Zgodnie z art. 33 ust. 6 prawa łowieckiego w brzmieniu w znajdującym zastosowanie w sprawie, w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany może - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego - dochodzić swoich praw na drodze sądowej. Przepis nie wskazuje, w jaki sposób członek koła łowieckiego może poszukiwać ochrony sądowej przed bezpodstawnym wykluczeniem z koła, należy przyjąć, że interes ten zrealizuje powództwo o uchylenie uchwały, uzasadnione twierdzeniami faktycznymi o bezpodstawności wykluczenia z koła łowieckiego. Istotą sprawy jest rozpoznanie zarzutów uzasadniających wykluczenie członka z koła. W sytuacji, kiedy zarzuty nie zostały rozpoznane z przyczyn formalnych, więc kiedy Sąd stwierdza, że rozpoznanie przyczyn wykluczenia

powoda z koła jest zbędne wobec nieprawidłowego przyjęcia, że decydują formalne przyczyny uchylenia uchwały, dochodzi do nierozpoznania istoty sprawy.

3. Opisana sytuacja występuje w rozpoznanej sprawie. Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu Sądu I instancji, że zgodnie z przeważającą częścią orzecznictwa Sądu Najwyższego, za datę doręczenia pisma zawierającego oświadczenie o charakterze materialnoprawnym, w ramach doręczenia zastępczego, należy przyjąć datę upływu siedmiodniowego terminu od powtórnego awizowania przesyłki (art. 139 § 1 k.p.c. i § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 roku w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym). Zawiadomienie o zgromadzeniu członków koła (także innych członków jakichkolwiek organów gremialnych) jest oświadczeniem o charakterze materialnoprawnym, prawidłowo wskazano, że do ustalenia chwili jego złożenia zastosowanie znajduje art. 61 k.c. O chwili złożenia oświadczenia woli decyduje jedynie możliwość zapoznania się z jego treścią. Nie znajdują zastosowania w odniesieniu do chwili złożenia oświadczeń woli przepisy procedury cywilnej, ponieważ normują sposób doręczania pism sądowych, więc art. 139 § 1 k.p.c., także przez analogię, ponieważ nie występuje luka w prawie materialnym. Orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazane przez Sąd I instancji albo nie uzasadnia tezy o stosowaniu do ustalenia chwili doręczenia oświadczeń woli przepisów procedury cywilnej albo wyrażone poglądy mają charakter zupełnie odosobnionych. Ustalone orzecznictwo Sądu Najwyższego łączy chwilę złożenia oświadczenia woli - jak wskazano - z samą możliwością zapoznania się adresata z jego treścią. W szczególności podkreślano, że oświadczenie woli doręczone adresatowi w drodze awiza jest złożone z chwilą jego dokonania, jeżeli adresat już wówczas miał możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia woli (przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 roku, V CSK 215/11). Kiedy dochodzi do pozostawienia pisma w placówce pocztowej z jednoczesnym poinformowaniem przez tzw. awizo o możliwości podjęcia przesyłki, za datę złożenia oświadczenia w ujęciu prawa materialnego należy uznać dzień, w którym nastąpiła pierwsza próba doręczenia pod właściwym adresem, potwierdzona pozostawieniem odpowiedniej informacji dla adresata (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 roku, V CSK 215/11). W uzasadnieniu stwierdzono, że w rozumieniu art. 61 § 1 k.c. możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia przez adresata nie może, z jednej strony, być utożsamiana z rzeczywistym zapoznaniem się przez niego z tym oświadczeniem (faktem zapoznania się), co oznacza, że skuteczne złożeniu oświadczenia woli następuje także, w sytuacji, w której co prawda adresat oświadczenia woli nie zna jego treści, ale miał realną możliwość zapoznania się z nią, gdyż doszła ona do niego w taki sposób, że mógł się z nią zapoznać. Otrzymanie awiza (zapoznanie się z nim) - co podkreślono w orzecznictwie - nie jest równoznaczne z dojściem do adresata oświadczenia woli w taki sposób, że mógł on zapoznać się z jego treścią. Możliwość taka powstaje dopiero wówczas, gdy adresat oświadczenia w zwykłym biegu (rozwoju) zdarzeń uzyskał realną możliwość zapoznania się z treścią awizowanej przesyłki pocztowej, co wymaga udania się na pocztę. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2009 roku (IV CSK 53/09) uznano, że jeżeli z jakiegóż przyczyny bezpośrednio doręczenie pisma na podstawie art. 61 § 1 k.c. było niemożliwe, to należy przyjąć, że adresat mógł zapoznać się z pismem w pierwszym dniu roboczym, w którym przesyłka mogła zostać odebrana na podstawie zaświadczenia pocztowego (tzw. awizo).

4. W rozpoznanej sprawie przedmiotem rozpoznania powinny być zatem przyczyny nieodbierania przez powoda kierowanej do niego przesyłki w datach, które decydowałyby o prawidłowym zawiadomieniu o terminie zgromadzenia. Przyczyny te decydują o tym, czy powód miał możliwość zapoznania się z treścią kierowanego do niego oświadczenia woli. Nie można jednocześnie automatycznie przyjąć, że powód w dniu pierwszego awizowania miał możliwość zapoznania się z treścią kierowanego do niego pisma. Norma art. 6 k.c. reguluje materialnoprawny rozkład ciężaru dowodu, definiuje na płaszczyźnie stron i w odniesieniu do obowiązujących norm prawa cywilnego materialnego, jakie fakty podlegają udowodnieniu przez którą ze stron procesu. W ten sposób strona procesu zostaje obciążona ciężarem dowodu faktu, z którego wywodzi skutek prawny. Hipoteza normy prawa cywilnego materialnego definiuje te fakty; w rozpoznanej sprawie powód domaga się uchylenia uchwały o jego wykluczeniu, powołując, jako jeden z argumentów, nieprawidłowe zawiadomienie o terminie walnego zgromadzenia. Z faktu, że powód nie został prawidłowo zawiadomiony o terminie zgromadzenia, wywodzi skutek prawny w postaci wadliwości uchwały. Na powodzie spoczywa ciężar dowodu faktu, że nie miał możliwości odbioru korespondencji w dniu awizowania i kolejnych, kiedy doszłoby do prawidłowego zawiadomienia o terminie walnego zgromadzenia. Należy wreszcie wskazać, że w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2002 roku (III CKN 1316/00) stwierdzono, że adresat pisma

zawierającego oświadczenie woli, aby się uchronić od skutków domniemania prawnego przewidzianego w art. 61 k.c., musiałby wykazać, że nie był w stanie zapoznać się z treścią oświadczenia. W tym aspekcie aktualność zachowuje orzecznictwo Sądu Najwyższego na kanwie składania oświadczeń woli z zakresu prawa pracy (przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2012 roku, II PK 120/12 i orzecznictwo tam cytowane), w sytuacji, gdy pracownik, mając realną możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia woli, z własnej woli, celowo nie podejmuje przesyłki zawierającej to oświadczenie, należy przyjąć, iż zostało mu ono skutecznie złożone.

5. Niezależnie od wyżej wyrażonego poglądu obligującego Sąd I instancji do rozważenia, czy powód został zawiadomiony o terminie walnego zgromadzenia zgodnie z zapisami Statutu, należy przyjąć, że nie każde odstępstwo od ustanowionej procedury zawiadamiania członków koła o walnym zgromadzeniu będzie skutkowało niejako automatycznie skutecznością roszczenia o uchyleniu uchwały. Trafnie Sąd I instancji stwierdził, że powód powinien mieć zapewnioną możliwość obrony przed stawianymi jemu zarzutami. Nawet jeżeli doszło do nieprawidłowego zawiadomienia powoda o terminie, należy zbadać, jaki wpływ ma ta sytuacja na możliwość realizacji przez powoda swoich praw. Za nadrzędną należy uznać sytuację, kiedy członek koła ma możliwość przygotowania się do zgromadzenia, którego przedmiotem jest jego wykluczenie. Nie istnieje jednak zapis Statutu ani przepis prawa, który z nieprawidłowością zawiadomienia członka koła o zgromadzeniu łączy wadliwość decyzji o jego wykluczeniu; nie sposób uzasadnić wniosku o bezwzględnej nieważności uchwały o wykluczaniu jedynie z tej przyczyny. Należy mieć na względzie, że doniosłe wnioski w tym aspekcie wynikają z postanowień statutu Polskiego Związku Łowieckiego. § 57 ust 1 Statutu przewiduje procedurę zawiadomienia członka o terminie Walnego Zgromadzenia. Z § 59 Statutu wynika, że walne zgromadzenie może podejmować uchwały, gdy zgromadzenie zostało zwołane zgodnie z § 57 i jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, według ust. 2, walne zgromadzenie może podejmować uchwały bez zachowania wymogów ust. 1, jedynie w ściśle określonych przypadkach. Według ust. 3 cytowanego § 57, w przypadku, gdy walne zgromadzenie nie odpowiada wymogom określonym w Statucie i nie zastosowano trybu określonego w ust. 2, należy zwołać je ponownie z zachowaniem wymogów § 57 i 58. Oczywiście nieprawidłowość zawiadomienia członka o zgromadzeniu i nieistnienie wyjątkowych sytuacji, umożliwiających mimo tego przeprowadzenie zgromadzenia, powinno skutkować ponownym zwołaniem zgromadzenia, a w logicznej konsekwencji, niepodjęciem uchwał na wadliwie zwołanym zgromadzeniu. Powstaje jednak kwestia, jak ocenić uchwałę, która została podjęta wbrew procedurze, skoro żaden z przepisów prawa ani Statutu nie wiąże skutku takiego uchybienia z bezwzględną nieważnością (wadliwością) uchwały. Celem sądowej kontroli decyzji organów samorządu łowieckiego jest ustalenie ich prawidłowości, słuszności, przy podjęciu w warunkach sprawiedliwości proceduralnej, umożliwiający zachowanie wszelkich praw uczestnikom zgromadzenia, w tym osobom, których dotyczą. Na tej płaszczyźnie należy przeprowadzić ocenę wpływu ewentualnej wadliwości zwołania walnego zgromadzenia na słuszność uchwały. Przykładowo inaczej należy ocenić sytuację, kiedy członek koła został zawiadomiony o terminie zgromadzenia na 13 dni przed, jednak o jego przedmiocie wiedział zdecydowanie wcześniej oraz sytuację, kiedy do zawiadomienia dochodzi na kilka dni przed zgromadzeniem, co przykładowo uniemożliwia obecność. Pewną wskazówką interpretacyjną mogą być przepisy kodeksu spółek handlowych dotyczące stwierdzenia nieważności uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością albo akcyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że uchybienia formalne mogą stanowić przyczynę nieważności uchwał wspólników spółki z o.o., o ile miały wpływ na treść uchwały (przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z 9 września 2010 roku, I CSK 530/09 i orzecznictwo szeroko tam cytowane, także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 roku, III CSK 85/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2016 roku, II CSK 441/15). Należy jednak mieć na uwadze, że w cytowanym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 roku (III CSK 85/09) stwierdzono, że naruszenia art. 402 § 3 k.s.h. (zawiadomienie o terminie walnego zgromadzenia akcjonariuszy) należą niewątpliwie do naruszeń ustawowych regulacji proceduralnych zawsze doniosłych z punktu widzenia treści podjętej uchwały, tj. mogących mieć wpływ na jej treść w okolicznościach każdego konkretnego przypadku. Nie przesądzając ostatecznie tej kwestii, przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy mieć na uwadze rozważenie ewentualnego wpływu uchybienia formalnego na wadliwość podjętej uchwały, oczywiście, jeżeli Sąd ustali, że powód został zawiadomiony o terminie zgromadzenia z uchybieniem postanowień statutu, więc jeżeli powód udowodnił, że nie miał możliwości zapoznania się z awizowaną przesyłką we właściwym terminie.

6. Okoliczność, że powód w dacie Walnego Zgromadzenia w dniu 25 maja 2013 roku był zawieszony w prawach członka nie pozbawia go możliwości uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, którego przedmiotem jest jego wykluczenie, wbrew pogładowi wyrażonemu przez Sąd I instancji, a co wynika z § 40 pkt 4 statutu. Jeżeli powód nie zostałby dopuszczony do głosu, stanowiłoby to samoistną podstawę do uchylenia uchwały o wykluczeniu, ponieważ, bez wątplenia, zostałby pozbawiony możliwości obrony swoich praw.

7. Nierozpoznanie istoty sprawy polega na nierozważeniu, czy powód został zawiadomiony o terminie zgromadzenia zgodnie z art. 61 k.c., wskutek przyjęcia błędnego poglądu prawnego. Jeżeli zostałyby ustalone, że powód nie udowodnił, że nie miał możliwości zapoznania się z oświadczeniem zawierającym informację o terminie zgromadzenia w datach pozwalających na przyjęcie prawidłowego zawiadomienia o zgromadzeniu, należy przyjąć, że został zawiadomiony prawidłowo o zgromadzeniu. Przy ustaleniu natomiast nieprawidłowego zawiadomienia powoda o terminie zgromadzenia należy rozważyć, czy miało to wpływ na treść uchwały i na zapewnienie powodowi praw do obrony swojego stanowiska. Przy przyjęciu prawidłowego zawiadomienia powoda o zgromadzeniu albo ustaleniu, że przy nieprawidłowym zawiadomieniu uchybienia formalne nie miały znaczenia, rozważeniu podlegały przyczyny wykluczenia powoda z koła. Rozważenie tych przyczyn powinno nastąpić przed Sądem I instancji i nie spełniają tego wymogu ustalenia faktyczne Sądu I instancji. Powyższe decyduje o nierozważeniu istoty sprawy, więc o uchyleniu zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i jednocześnie stanowi wskazania co do dalszego postępowania, zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c.

8. Na marginesie powyższego należy wskazać, że stosownie do art. 380 k.p.c. Sąd drugiej instancji, na wniosek strony, rozpoznaje również te postanowienia sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy;. do postanowień tych należy rozstrzygnięcie w przedmiocie przywrócenia terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego. Legitymację do złożenia wniosku ma tylko strona skarżąca orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, w rozpoznanej sprawie, jedynie pozwany. W wyroku z dnia 9 czerwca 1998 roku (II CKN 806/97) Sąd Najwyższy wskazał, że omawiany środek procesowy uregulowany w art. 380 k.p.c. jest ściśle powiązany z zarzutami oraz wnioskami apelacji i zmierza do obalenia zaskarżonego wyroku. Pozwany jest formalnie legitymowany to złożenia takiego wniosku, jednak oczywiście nie występuje po jego stronie interes prawny w poddaniu kontroli instancyjnej korzystnego dla niego postanowienia sądu I instancji. Wniosek taki został zgłoszony przez powoda, jednak w postępowaniu przed Sądem I instancji zapadł wyrok korzystny dla powoda, więc niekorzystne dla powoda przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, bez względu na kierunek przewidywanej apelacji i przy uwzględnieniu, że sąd II instancji jest sądem merytorycznym, należy podać w uzasadnieniu wyroku motywy decydujące o przywróceniu terminu do wniesienia sprzeciwu, aby umożliwić ewentualną kontrolę instancyjną tego postanowienia (w odniesieniu do postępowania zażaleniowego, przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2014 roku, I PZ 5/14, z dnia 14 czerwca 2016 roku, II PZ 10/16, z dnia 24 lutego 2016 roku, III PZ 1/16).

9. W postępowaniu przed Sądem II instancji przyjęto nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd I instancji, więc rozpoznanie zarzutu apelacji naruszenie art. 5 k.c. staje się bezprzedmiotowe. Podobnie odniesienie się do zarzutów apelacji naruszenia art. 233 § 1, art. 229-232, art. 316 § 1, art. 328 § 2 k.p.c. pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia. Zarzut apelacji naruszenia art. 98 k.p.c. jest niezrozumiały, Sąd nie rozstrzygnął ostatecznie o kosztach procesu, a pozostawił to rozstrzygnięcie referendarzowi sądowemu.

10. Dowody z dokumentów wskazanych w postępowaniu apelacyjnym przez pozwanego, a zawarte w aktach Sądu Okręgowego I C 776/13 i dalej w postępowaniu apelacyjnym (I ACa 529/15) i ze skargi kasacyjnej nie dotyczyły faktów istotnych dla rozstrzygnięcia przed Sądem Apelacyjnym i z tej przyczyny podlegały oddaleniu na podstawie art. 227 k.p.c.

11. Powyższe argumenty zdecydowały o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.) przy pozostawieniu temu sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania (art. 108 § 2 k.p.c.).

Robert Bury Ryszard Iwankiewicz Agnieszka Sołtyka